

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദ്വിതീയസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ദ്വിതീയസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ആത്മമായാമൃതേ രാജൻ പരസ്യാനുഭവാത്മനഃ |
ന ഘടേതാർഥസംബന്ധഃ സ്വപ്നദ്രഷ്ടുരിവാഞ്ജസാ || 1 ||

ബഹുരൂപ ഇവാഭാതി മായയാ ബഹുരൂപയാ |
രമമാണോ ഗുണേഷ്വസൃാ മമാഹമിതി മന്യതേ || 2 ||

യർഹി വാവ മഹിമ്നി സ്വേ പരസ്മിൻ കാലമായയോഃ |
രമേത ഗതസമ്മോഹസ്ത്യുക്തോദാസന്തേ തദോഭയം || 3 ||

ആത്മതത്ത്വവിശുദ്ധ്യർഥം യദാഹ ഭഗവാനൃതം |
ബ്രഹ്മണേ ദർശയൻ രൂപമവ്യലീകവ്രതാദൃതഃ || 4 ||

സ ആദിദേവോ ജഗതാം പരോ ഗുരുഃ
സ്വധിഷ്ഠ്യമാസ്ഥായ സിസൃക്ഷയൈക്ഷത |
താം നാധൃഗച്ഛദ് ദൃശമത്ര സമ്മതാം
പ്രപഞ്ചനിർമാണവിധിർയയാ ഭവേത് || 5 ||

സ ചിന്തയൻ ദൃക്ഷരമേകദാഭ -
സ്യുപാശൃണോദ് ദ്വിർഗദിതം വചോ വിഭുഃ |
സ്പർശേഷു യത്ഷോഡശമേകവിംശം
നിഷ്കിഞ്ചനാനാം നൃപ യദ് ധനം വിഭുഃ || 6 ||

നിശമ്യ തദ്വക്തൃദിദൃക്ഷയാ ദിശോ
 വിലോക്യ തത്രാൻയദപശ്യമാനഃ |
 സ്വധിഷ്ഠ്യമാസ്ഥായ വിമൃശ്യ തദ്ധിതം
 തപസ്യുപാദിഷ്ട ഇവാദധേ മനഃ || 7 ||

ദിവ്യം സഹസ്രാബ്ദമമോഘദർശനോ
 ജിതാനിലാത്മാ വിജിതോഭയേന്ദ്രിയഃ |
 അതപ്യത സ്ത്മാഖിലലോകതാപനം
 തപസ്തപീയാംസ്തപതാം സമാഹിതഃ || 8 ||

തസ്മൈ സ്വലോകം ഭഗവാൻ സഭാജിതഃ
 സന്ദർശയാമാസ പരം ന യത്പരം |
 വ്യപേതസങ്ക്ലേശവിമോഹസാധ്യസം
 സ്വദ്യഷ്ടവദ്ഭിർവിബുധൈരഭിഷ്ടുതം || 9 ||

പ്രവർത്തതേ യത്ര രജസ്തമസ്തയോഃ
 സത്തും ച മിശ്രം ന ച കാലവിക്രമഃ |
 ന യത്ര മായാ കിമുതാപരേ ഹരേ -
 രനുവ്രതാ യത്ര സുരാസുരാർചിതാഃ || 10 ||

ശ്യാമാവദാതാഃ ശതപത്രലോചനാഃ
 പിശംഗവസ്ത്രാഃ സുരുചഃ സുപേശസഃ |
 സർവേ ചതുർബാഹവ ഉൻമിഷൻമണി -
 പ്രവേകനിഷ്കാഭരണാഃ സുവർചസഃ |
 പ്രവാലവൈദ്യുർയമ്യുണാലവർചസഃ
 പരിസ്ഫുരത്കുണ്ഡലമൗലിമാലിനഃ || 11 ||

ഭ്രാജിഷ്ണുഭിര്യഃ പരിതോ വിരാജതേ
 ലസദ്വിമാനാവലിഭിർമഹാത്മനാം |

വിദ്യോത്തമാനഃ പ്രമദോത്തമാദ്യുഭിഃ
സവിദ്യുദഭ്രാവലിഭിര്യഥാ നഭഃ || 12 ||

ശ്രീര്യത്ര രൂപിൺയുരുഗായപാദയോഃ
കരോതി മാനം ബഹുധാ വിഭൂതിഭിഃ |
പ്രേംഖം ശ്രിതാ യാ കുസുമാകരാന്യുഗൈ -
ർവിഗീയമാനാ പ്രിയകർമ്മ ഗായതീ || 13 ||

ദദർശ തത്രാഖിലസാത്യതാം പതിം
ശ്രിയഃ പതിം യജ്ഞപതിം ജഗത്പതിം |
സുനന്ദനന്ദപ്രബലാർഹണാദിഭിഃ
സ്വപാർഷദമുഖ്യൈഃ പരിസേവിതം വിഭും || 14 ||

ഭൃത്യപ്രസാദാഭിമുഖം ദൃഗാസവം
പ്രസന്നഹാസാരൂണലോചനാനനം |
കിരീടിനം കുണ്ഡലിനം ചതുർഭുജം
പീതാംബരം വക്ഷസി ലക്ഷിതം ശ്രിയാ || 15 ||

അധ്യർഹണീയാസനമാസ്ഥിതം പരം
വൃതം ചതുഃഷോഡശപഞ്ചശക്തിഭിഃ |
യുക്തം ഭഗൈഃ സ്വൈരിതരത്ര ചാധ്യുവൈഃ
സ്വ ഏവ ധാമൻ രഥമാണമീശ്വരം || 16 ||

തദ്രശനാഘോദപരിപ്ലുതാന്തരോ
ഹൃഷ്യത്തനൂഃ പ്രേമഭരാശ്രുലോചനഃ |
നനാമ പാദാംബുജമസ്യ വിശ്വസൃഗ്
യത് പാരമഹംസ്യേന പമാധിഗമ്യതേ || 17 ||

തം പ്രീയമാണം സമുപസ്ഥിതം തദാ
പ്രജാവിസർഗേ നിജശാസനാർഹണം |

ബഭാഷ ഇഷത്സ്ഥിതശോചിഷാ ഗിരാ

പ്രിയഃ പ്രിയം പ്രീതമനാഃ കരേ സ്പൃശൻ || 18 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ത്വയാഹം തോഷിതഃ സമൃഗ് വേദഗർഭ സിസൃക്ഷയാ |

ചിരം ഭൃതേന തപസാ ദുസ്തോഷഃ കൂടയോഗിനാം || 19 ||

വരം വരയ ഭദ്രം തേ വരേശം മാഭിവാംഹരിതം |

ബ്രഹ്മണ്ഡേഛയഃ പരിശ്രാമഃ പുംസോ മദുർശനാവധിഃ || 20 ||

മനീഷിതാനുഭാവോഽയം മമ ലോകാവലോകനം |

യദുപശ്രുത്യ രഹസി ചകർഥ പരമം തപഃ || 21 ||

പ്രത്യാദിഷ്ടം മയാ തത്ര ത്വയി കർമവിമോഹിതേ |

തപോ മേ ഹൃദയം സാക്ഷാദാത്മാഹം തപസോഽനൃച || 22 ||

സൃജാമി തപസൈവേദം ഗ്രസാമി തപസാ പുനഃ |

ബിഭർമി തപസാ വിശ്വം വീര്യം മേ ദുശ്ചരം തപഃ || 23 ||

ബ്രഹ്മോവാച

ഭഗവൻ സർവഭൂതാനാമധ്യക്ഷോഽവസ്ഥിതോ ഗുഹാം |

വേദ ഹൃപ്രതിരുദ്ധേന പ്രജ്ഞാനേന ചികീർഷിതം || 24 ||

തഥാപി നാമമാനസ്യ നാമ നാമയ നാമിതം |

പരാവരേ യഥാ രൂപേ ജാനീയാം തേ ത്വരുപിണഃ || 25 ||

യഥാഽത്മമായായോഗേന

നാനാശക്ത്യുപബൃംഹിതം |

വിലുമ്പൻ വിസൃജൻ ഗൃഹ്ണൻ

ബിഭ്രദാത്മാനമാത്മനാ || 26 ||

ക്രീഡസ്യമോഽലസങ്കൽപ ഊർണനാഭിർയഥോർണുതേ |
തഥാ തദ്വിഷയാം ധേഹി മനീഷാം മയി മാധവ || 27 ||

ഭഗവച്ഛിക്ഷിതമഹം കരവാണി ഹൃതന്ദ്രിതഃ |
നേഹമാനഃ പ്രജാസർഗം ബധ്യേയം യദനുഗ്രഹാത് || 28 ||

യാവത് സഖാ സഖ്യുരിവേശ തേ കൃതഃ
പ്രജാവിസർഗേ വിഭജാമി ഭോ ജനം |
അവിക്ലവസ്തേ പരികർമ്മണി സ്ഥിതോ
മാ മേ സമുന്നദ്ധമദോഽജമാനിനഃ || 29 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ജ്ഞാനം പരമഗുഹ്യം മേ യദ് വിജ്ഞാനസമൻവിതം |
സരഹസ്യം തദംഗം ച ഗൃഹാണ ഗദിതം മയാ || 30 ||

യാവാനഹം യഥാഭാവോ യദ്രൂപഗുണകർമ്മകഃ |
തഥൈവ തത്ത്വവിജ്ഞാനമസ്തു തേ മദനുഗ്രഹാത് || 31 ||

അഹമേവാസമേവാഗ്രേ നാൻയദ് യത് സദസത് പരം |
പശ്ചാദഹം യദേതച്ച യോഽവശിഷ്യേത സോഽസ്ഥ്യഹം || 32 ||

ഋതേർഥം യത് പ്രതീയേത ന പ്രതീയേത ചാത്മനി |
തദ്വിദ്യാദാത്മനോ മായാം യഥാഽഭാസോ യഥാ തമഃ || 33 ||

യഥാ മഹാന്തി ഭൂതാനി ഭൂതേഷുച്ഛാവചേഷ്യനു |
പ്രവിഷ്ടാൻയപ്രവിഷ്ടാനി തഥാ തേഷു ന തേഷ്യഹം || 34 ||

ഏതാവദേവ ജിജ്ഞാസ്യം
തത്ത്വജിജ്ഞാസുനാഽത്മനഃ |
അൻവയവൃതിരേകാഭ്യം
യത് സ്യാത് സർവത്ര സർവദാ || 35 ||

ഏതൻമതം സമാതിഷ്ഠ പരമേണ സമാധിനാ |
ഭവാൻ കൽപവികൽപേഷു ന വിമുഹ്യതി കർഹിച്ചിത് || 36 ||

ശ്രീശുക ഉവാച
സമ്പ്രദിശ്ശൈവമജനോ ജനാനാം പരമേഷ്ഠിനം |
പശ്യതസ്തസ്യ തദ് രൂപമാത്മനോ ന്യരുണദ്ധരിഃ || 37 ||

അന്തർഹിതേന്ദ്രിയാർമായ ഹരയേ വിഹിതാഞ്ജലിഃ |
സർവഭൂതമയോ വിശ്വം സസർജ്ജേദം സ പൂർവവത് || 38 ||

പ്രജാപതിർധർമപതിരേകദാ നിയമാൻ യമാൻ |
ഭദ്രം പ്രജാനാമൻവിച്ഛന്നാതിഷ്ഠത് സ്വാർഥകാമ്യയാ || 39 ||

തം നാരദഃ പ്രിയതമോ രിക്തമാദാനാമനുവ്രതഃ |
ശുശ്രൂഷമാണഃ ശീലേന പ്രശ്രയേണ ദമേന ച || 40 ||

മായാം വിവിദിഷൻ വിഷ്ണോർമായേശസ്യ മഹാമുനിഃ |
മഹാഭാഗവതോ രാജൻ പിതരം പര്യതോഷയത് || 41 ||

തുഷ്ടം നിശാമ്യ പിതരം ലോകാനാം പ്രപിതാമഹം |
ദേവർഷിഃ പരിപ്രച്ഛ ഭവാൻ യൻമാനുപൃച്ഛതി || 42 ||

തസ്മാ ഇദം ഭാഗവതം പുരാണം ദശലക്ഷണം |
പ്രോക്തം ഭഗവതാ പ്രാഹ പ്രീതഃ പുത്രായ ഭൂതകൃത് || 43 ||

നാരദഃ പ്രാഹ മൂനയേ സരസ്വത്യാസ്തദേ നൃപ |
ധ്യായതേ ബ്രഹ്മ പരമം വ്യാസായാമിതതേജസേ || 44 ||

യദുതാഹം ത്വയാ പൃഷ്ടോ
വൈരാജാത് പുരുഷാദിദം |

യഥാഭിസീത്തദുപാഖ്യാസേ

പ്രശ്ന്നാനന്ദയാംശു കൃത്സ്നശഃ || 45 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാദമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ദ്വിതീയസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ||